

Mema till norrland

Sten och Märta Brycker i Nyköping är välkända för alla OE-seglare. De seglar OE 36:an "Mema IV".

År 1992 gjorde de tillsammans med vännen Sven-Erik Andersson en segling längs Norrlandskusten upp till Ulvöarna vid Höga Kusten. Läs här Stens dagbok om seglingen.

Vi har seglat i Finland, Norge, Danmark, Medelhavet och i Västindien, men aldrig längs vår Norrlandskust. Nu i juni skulle det äntligen bli av. Då är det som ljusast, det finns inga mygg och hamnarna är tomma. Men framförallt har Sven-Erik Andersson – vår ständige följeslagare – detta år kunnat byta sitt kaptensjobb vid SAS till co-pilot i "Mema" just i juni.

Planläggning nödvändig

Okända vatten kräver planläggning. Hamnböcker anskaffas och sjökort lånas av OE 33-seglaren Anders Lind, som också har erfarenheter att dela med sig. Alla hamnar med minst 2 meters vatten prickas in. Nödhamnar för överhandsväder studeras noga – inte minst runt Gävlebukten – ett skräckvatten för många.

Nu bär det av – till OE-träff

5/6 Vi börjar vår resa hemma i Nyköping. Hur ska vi hinna till OE-träffen vid Nämdöfjärden den 6 juni? Minst 70 M från Nyköping och motorn startar inte. Elektronikenheten i instrumenttavlan kortsloten. Obegripligt – men ny kommer från Stockholm under eftermiddagen. Märta släpar ombord proviant men framför allt varma kläder – vi skall ju till Norrland. Själv stuvar jag segelkojen full som om vi skulle på kappsegling. Man måste ju ha alternativ. På kappen surras tre isärplockade cyklar under en presenning. Men kommer jag att få igång motorn? Först kl. 18.00 kan jag provstarta. Den spinner som en katt, men oj vad vi är svettiga. Ett dopp i det redan 23-gradiga vattnet återställer kroppstemperaturen och det känns skönt att kasta loss.

Vinden har mojnät så det blir motorgång under fortsatt stuvning. Ankarudden vid Herrhamraleden innanför Landsort anlöps kl. 22.30 efter 25 M.

6/6 Svenska Flaggans dag ger sol och förlig vind. Lättvindsgenuan rullas ut och vi glider behagligt norrut på Mysingen. Vid halvsextiden på kvällen välkomnas vi av en glad OE-eskader. Majbritt och Biörn bjuder på drinkar i sin vackra OE 32:a "Otium". Grillning på klipporna. Trevlig stämning! Härlig kväll!

Till KSSS-träff på Lagnö

7/6 Morgonen börjar med att vi besöker varandras båtar. Roligt att träffa så många nöjda och stolta båtägare. Försenade blir vi tvungna att motorera till Bullandö och

75-årsuppvaktning av sjöofficeren och seglaren Göran Nordling. (Hans son Lars arbetade på OE-varvet). Den hemsnickrade fågelholken av lackerad parkett överlämnas till jubilarer inte utan sinnesörelse. Kl. 14.00 kastar vi åter loss.

Plattläns och gippar genom Husaröleden för oss snabbt upp till Lagnös norra sida. KSSS pingsteskadern har förtöjt där för avslutningsfest på krogen "Roslagens pärla". Kl. 17.30 överraskar vi alla, utom eskaderchefen som visste att vi skulle komma. Vi tränger oss in bland båtarna och förtöjer vid OE 36:an "Carolina". Drink, middag, dans! Sommaren börjar riktigt bra. Två seglarfester i rad!

Mot Furusund och Öregrund

8/6 Dramatisk avfärd! Pålandsvinden ryker i. Ankaret släpper. Vi driver ner mot "Carolina". Alla bär av. Jag springer till stäven med ankarlinan. Vänder "Mema" och kommer ut. Puh! Motor till Furusund för att invänta Sven-Erik.

9/6 Sven-Erik mönstrar på vid 10-tiden. Först nu känner vi oss rustade för hav och kuling. Kapellskär rundas kl. 12 och genuan rullas ut. Slör i sju knop utanför Väddö. Öregrund anlöps innanför yttre pontonbryggan vid 19-tiden. Sittbrunnsmiddag i solsken mellan 8 och halv 10 på kvällen. Därefter romantisk stadsvandring innan det mörknar. Det känns redan nu att vi är på väg mot Norrland.

Bunkring i Öregrund

10/6 Nu skall äventyret börja! Redan kl. 7 sticker Märta iväg till bagaren för att via bakdörren köpa nybakat bröd. Bageridoften leder henne till dörren, men där blir det stopp. Den morgontrötta bagaren möter med ett nej. "Hur skulle det se ut om alla seglare knackade på bakdörren före öppningsdags?" Det hjälper inte att förklara att "alla seglare" – det är vi, enda gästbåten i hamnen. Märta är inte på humör när hon återkommer ombord.

Gävlebukten utmanas

Provianteringen och tankningen tar lång tid. Klockan blir redan halv tio innan vi äntligen kastar loss från Öregrund för de 60 distansminuterna över Gävlebukten. När vi väl lagt oss på kursen NNV, kan vi konstatera att vinden är stick i stäv minst 8 m/s och inte 6 m/s ostlig som utlovats. Vi känner inte för 12 timmars hård kryss, utan startar järnspinnakern med förhoppning att Pohlman till sist skall få rätt. Kl. 12 stämmer det äntligen. "Stäng av järnet! Ut med genuan! Släck lite!" – "Mema" går som ett spjut upp mot Söderhamnstrakten. Härligt!

Gävle hade vi planlagt endast som nödhamn. Alla inprickade nödhamnar runt Gävlebukten ser för övrigt knepiga ut att anlöpa i dålig sikt. Mörkblåa vatten med många skär och grund att slingra sig förbi. Det känns tryggt att konstatera att vår nya GPS, Raystar 390, fungerar perfekt, särskilt som havsnavigeringen fordrar kursändringar för att undvika farliga bankar. Utan GPS hade navigationen krävt tankemöda även i klart väder.

Storjungfrun – ett oförglömligt minne

Vid 18-tiden dyker Storjungfrun upp som en underbar hägring. Vi förtöjer vid halv 8-tiden och kan se att hamnen är om möjligt vackrare och mer skyddad än vi hade hört. Solen står ännu högt, så vi tar oss ett dopp i det 17-gradiga, kristallklara vattnet. Storjungfrun är en gammal fiskehamn med pittoreska stugor och sjöbodar, som nu står obebodda i väntan på sommargäster. Vår kvällspromenad går till det gamla kapellet från tidigt 1800-tal. Konfirmander från fastlandet kommer ut med en turbåt för kvällsandakt. Det känns som om man är 100 år tillbaka i tiden. Rogivande efter att ordentligt ha fått prova på sjöbenen tidigare på dagen.

Nödhamn i trevliga Söderhamn

11/6 Fortfarande sol men hård vind. Vi kan nog sträcka förbi Söderhamn. Byter till toppfock och tar in rev. Väl ute på kursen möter vi grov sjö och vinden är stick i stäv och minst 10 m/s. Varför inte gå till Söderhamn för sightseeing i stället? Vi har ju semester! Kursomläggning till den södra, skyddade infarten.

Sicksackbana i mörkblått sjökortsvatten. Se special! Den fanns inte på kortet. Det särskilda specialkortet hade vi missat. Dundertabbe i planläggningen. Dessutom är det minst en halv meter lågvatten. Motorgång i tre knop klarar oss. Längst inne i Söderhamn tänker vi tanka vid sjömacken. Vi fastnar i lågvattnet 100 meter före macken. I stället lyckas vi anlöpa Blomstertorget lite längre ut, trots kraftig bottenkänning. Märta får en blomkruka att vårda ombord och "Mema" får diesel med hjälp av dunkar och våra cyklar. Därefter cykelrunda med kondisbesök och inköp av specialer. Även Gävle kräver special. Hemseglingen måste säkerställas.

Mema läcker

Väl ombord upptäcker vi av en händelse mycket vatten under durkarna. Stor undersökning blir nödvändig. Först efter motorgång med alla durkar uppe upptäcker vi felet: genom smörjnippeln på roderaxelhylsan sprutar vattnet in. Kulan i nippeln är bortrostad. Ny nippel inhandlas på en mysig gammal verkstad uppe i stan.

Segelvik – en härlig seglarhamn

Vi tackar trevliga Söderhamn och beger oss ut till segelsällskapets uthamn Segelvik. Som enda gästbåt välkomnas vi av sällskapets f.d. ordförande och flygingenjören vid F 15, Yngve Unosson. Kvällen ägnas mest åt gamla flygarminnen.

Bröllopsdag i Mellanfjärden

12/6 Klart väder och nästan vindstilla när vi tar oss ut genom stenskärgården. Skönt med specialen tills vi hittar ut till öppet vatten. Motorgång 27 M till idylliska fiskeläget Hölik utanför Hudiksvall. Köper rökt sik som avnjuts med en flaska vitt vin i sittbrunnen. Det är ju Märta och min 44-åriga bröllopsdag.

Vinden tryter fortfarande så vi motorerar till om möjligt ännu mer idylliska Mellanfjärden (bilden nedan). I den förstklassiga krogen "Sjömärket", avnjuts bröllopsmiddagen: matjessilltårta och gammaldags laxpudding. Krogen bjuder på jordgubbar med glass, dekorerade med brinnande tomtbloss. Vilken dag!

Mot Härnösand och domkyrkokonsert

I den svaga vinden drar vi norrut omväxlande för motor och lättvindsgenua förbi fiskelägena Lörudden och Brämö, som tyvärr är för grunda för oss i lågvattnet. Vi passerar även Sundsvall för att senare glida in genom Härnösands södra inlopp. De nybyggda lyxvillorna efter stränderna får oss att inse att Norrland måste vara väl så burget som övriga Sverige.

Inne i Härnösand blir det en timmes vänta på broöppningar. Vi njuter av drinken, det spegelblanka vattnet och de vackra parkerna efter stränderna samt åsynen av en förnämlig slalombacke ovanför staden. En Mistress (också OE-båt) gör oss sällskap under broarna med kommentaren: "tyvärr hade jag inte råd att köpa en 36:a".

Kvällspromenaden genom den sköna staden går förbi residenset, den nostalgiska krogen S:t Peterslogen fram till domkyrkan. I kyrkan avnjuter vi som enda åhörare en repetition av en orgelkonsert.

Höga Kusten

I Härnösand hade vi gärna stannat längre, men vi siktar på att nå Ulvöarna utanför Örnsköldsvik, innan vi pga. tidsbrist blir tvungna att vända. Vi stävar alltså vidare norrut – nu för första gången inomskärs. Den omtalade Höga Kusten bjuder på mäktiga naturscenerier med sparsam bebyggelse. Vi passerar innaför fyren Högbonden. Den högt belägna fyrvaktarbostaden är numera vandrarhem och måste vara värd ett besök av den som vill njuta av havsutsikt. För lunch girar vi in till Bönhamn – lika idylliskt och pittoreskt som alla andra fiskelägen.

Mot slutmålet – Ulvöarna

Nu har vi endast 15 M kvar till Ulvöarna. För toppfocken sträcker vi fint mot målet, men redan efter 5 seglade distansminuter går vi in i tät tjocka. Den rullar snabbt in från havet. Då känns det tryggt att kunna slå på vår lilla Apelcoradar, som leder oss ända fram till bryggan under Ulvöarnas hotell. Infarten i tjockan blir inte så vacker som vi tänkt oss. Mottagandet desto bättre. Utanför hotellet spelar ett storband med den kände gitarristen Varenius (bilden nedan). Långbord med grillrätter är dukade bredvid. Hela öns bofasta befolkning är inbjuden att fira hotellets renovering och den nya stora poolen. Som enda gästbåt bjuder källarmästare Norlinder in oss att delta. Vilken fest!

15/6 Nu har vi avverkat 220 M på fem dagar. Vi beslutar oss att vända omedelbart för att inte slösa bort en reservdag. Någon kuling måste vi väl möta? Efter dopp i poolen lämnar vi Ulvöarna i sol och slörar behagligt ner utanför Högbonden och Härnö. På utsidan av Härnö ligger massor av människor och badar på en sandstrand som om de vore i Medelhavet. Vinden tilltar på eftermiddagen och lutningen ökar till 25°. Jag tar det som en utmaning att då baka en sockerkaka till kaffet. Den blir bättre än väntat.

Sundsvall i sandstorm

Vid sjutiden på kvällen anlöper vi Sundsvall längst inne i hamnen vid E 4:an. Vi anar då inte att vi nästa morgon kommer att vakna i sandstorm. Sanden ryker över från E4:an i den allt hårdare västliga vinden.

Hellre kuling till havs än sandstorm i land

Först proviantering – sedan skeppsråd. Vinden har vridit till NNV och ökat till minst kuling. Sandstormen känns värst, så vi beslutar att avgå. För endast revad fock dansar vi ut i 7 knop mot Brämön, där vi under stor krängning styr upp mot Galtströmmen. Väl inne finner vi att detta är den första ogästvänliga hamnen. Kajen – byggd för tidigare malmutskeppningar – är för hög för våra fendrar. Vi går ut och kränger åter ner till Mellanfjärden – vår favorithamn. Vinden har ökat ytterligare så det hade räckt att segla på bara riggen. Drinken känns bra innan vi kajar.

17/6 Hölik anlöps på nytt. Vi vet att Fiskekrogen nu är öppnad för säsongen. Fiskebåten är uttagen, golvet ditlagt, stolar och bord på plats och det finns ett smörgåsbord uppdukat med havets läckerheter. Genuint, mysigt och gott för en mycket rimlig slant. På eftermiddagen seglar vi in till Hudiksvall. Förtöjer i en stor marina inne vid stadens kajer. Kvällsrundan i stan uteblir pga. VM-fotboll Sverige–England på vår båt-tv.

Midsommar med seglare

Midsommaren nalkas. På båttelefonen får vi veta att vi är välkomna till Söderhamn och seglarfesten i Segelvik. Vi lämnar Hudiksvall efter trevligt bryggssnack med ”glada Hudikar”. Lätt slör förbi Kråkö och Agön. Vinden ökar till 9 m/s. Även farten ökar, så vi kan förtöja i Segelvik redan vid fyratiden på eftermiddagen. Ingen människa syns till. Bra! Vi kan feja ostört. Midsommaraftonen börjar med sol, lä och morgondopp. Sedan lövning, signalstället i topp samt ärvd sidennnflagga på Memas flaggspel. Söderhamnsborna strömmar till och smyckar klubblokalen ovanför bryggan. Vita byxor, klänning., drink, lax, tårta, kaffe, avec, bygdehistorier och dans. Vad kan man mer begära!

Gävlebukten besegras ånyo

20/6 Tidig purring. Vi siktar på Öregrund. Förbereder mackor för kuling. Gummijollen surras på fördäck. Efter koll av väderrapporten kl. 8 kastar vi loss. Tack Segelvik för trevlig midsommar!

Motvind direkt. Motor – motor – motor – stark tack och lov! Först vid 12-tiden vrider vinden till SV 8 m/s. Vi sätter fulla segel och sträcker från Björns fyr mot Öregrund. Vid 7-tiden på kvällen glider vi in i hamnen efter 72 distansminuter. Vi känner oss som på hemmavatten.

Eftersnack med mersmak

Efter middagen sammanfattar vi vår Norrlandstur: Strapatserna var ringa, men så hade vi också ovanlig tur med vädret. Inga regnställ och inga varma kläder kom till användning. Inga mygg, inga segelbåtar att kappsegla med, ingen trängsel och inget skrål i hamnarna som just nu i Öregrund, men härliga, ljusa kvällar. Fiskelägena var som små smycken, som man inte kunde se sig mätt på. Människorna vi mötte var glada och vänliga. De hade tid med oss.

Seglingen kändes minnesrikare än på länge. Nästa gång måste vi ta mera tid på oss – för en nästa gång blir det!

Sten Brycker